

**Igazán
szeretne**
egy gyermek
nálunk és most
megfoganni

10.

Gyula I. Simonyi
Megszentelt szexualitás
2021

BOCS Alapítvány

Megszentelt szexualitás¹

A legtöbb hagyományos kultúrában az emberi szexuális tevékenység az életfolyamat egészének része volt, mindig az adott helyen. Megvolt az egészre gyakorolt sajátos hatása: pozitív, amikor hozzájárult az élet általános termékenységéhez, ahogy az emberek hozzáadták saját szexuális aktivitásukat a helyi növényi és állati lét rituális „szaporodási szertartásához”, és negatív, hogyha az embereknek nem sikerült gyermekeik számát azon határokhoz igazítani, amelyeket az adott terület eltartóképessége szabott meg. Az utóbbi esetben természetesen az emberek elpusztították saját életük és létük alapját. Csak kevés primitív kultúra folytatta ezt hosszan. Vagy kihaltak, vagy elköltöztek, vagy megtanulták azokat a rituálékat, amelyek képessé tették őket a maradásra. Ez a „megszentelt szex” alapja.

[...]

Az élővilágban a párosodás sokféle rendszere létezik, pl. „többférjűség”, „monogámia”, „többnejűség”. Különböző tényezők befolyásolják, melyik fajnak melyik és miért megfelelőbb a másikkal. Komplex kölcsönhatás van a faj szaporodási, élelemszerzési, túlélési stratégiái között. ... Főemlős őseink számára a szex a csoporton belüli összetartást erősítő mechanizmussá is vált.

A monogámia nem emelkedik szükségszerűen más kapcsolatformák, pl. a poligámia vagy időszakos kapcsolatok fölé. Ezeknek a típusoknak mindegyike megfelel bizonyos létfeltételeknek, időszakoknak, a vizsgált faj körülményeinek. A folyamatos monogámia átmeneti állapot lehet bármely faj evolúciója során. Wickler azt is kijelenti, hogy az emberek jelenlegi különböző házassági formáiról nem mondható, hogy valamelyik „biológiailag helyes” vagy „helytelen”. Ilyen szűk értelemben nincs olyan „természeti törvény”, amelyet minden embernek követnie kell, mikor párkeresésre és utódnemzésre kerül a sor. Az számít, hogy vajon a kérdéses házassági forma illeszkedik-e az adott törzs vagy nemzet életének átfogó struktúrájához. A nemi aktus morális volta pl. nem minden egyes alkalom potenciális termékenységétől függ, hanem a felelős nemzés és a kölcsönös szerelem kívánalmaitól annak teljességében.

A mezőgazdaságot gyakran úgy tekintik, mint hatalmas előrelépést az emberi faj számára. A kutatás új területei ezt az álláspontot nagyon is kétségessé tették. Világosan megmutatták a vadászó-gyűjtögető életforma előnyeit mind a mezőgazdasági, mind a modern ipari kultúrával szemben.

Egészen a legutóbbi időkig a modern vadászó-gyűjtögető kultúrák tagjai a peremterületeken, mint pl. a Kalahári-sivatag, **átlag két napot dolgoztak hetente, hogy biztosítsák minden élelmüket, így rengeteg szabadidejük maradt a kedveltebb emberi tevékenységekre, táncra, zenére, flörtölésre, beszélgetésre és művészetre.**

A jelenlegi kutatás bizonyította, hogy a vadászat és gyűjtögetés jobb minőségű és ízletesebb ételt biztosít, mint a mezőgazdaság; ráadásul ha a természettel baj történik, nem vész el az egész élelemtarték, mivel ez a készlet olyan sokrétű. Csak tízezer évvel ezelőtt kezdett néhány csoport mezőgazdálkodást, mégis már kétezer évvel ezelőtt az emberiség döntő többsége földművelésből élt.

---

¹ Részlet Dolores LaChapelle: Rapture of the Deep (A mélység bűvölete) c. mélyökológiai könyvének Sacred Sex c. fejezetéből (Simonyi Katalin fordítása)

Mi okozta ezt a megdöbbentő eltolódást a mezőgazdaság felé az egész földön mindössze nyolcezer év alatt? A válaszokat 1977-ben tisztán és világosan összegezte Mark Cohen könyve, a *The Food Crisis in Prehistory (Élelemválság az őstörténetben)*. Több mint nyolcszáz kutatási eredményre, tanulmányra támaszkodva Cohen bemutatja: **az emberi populációk oly gyorsan nőttek, hogy a vadászok kiirtották a nagy emlősök számos faját a pleisztocén végére, így az emberek nagy számban kényszerültek arra, hogy a mezőgazdasághoz folyamodjanak.** Cohen kiemeli: a mezőgazdaság egyetlen előnye a vadászó-gyűjtögető életformával szemben, hogy több kalóriát biztosít földterületenként és időegységenként, így fenntartja a sűrűbb népességet. ...

Hogy az új helyzettel megbirkózzanak, néhány ezer év alatt az emberek különböző stratégiákat fejlesztettek ki – ezek közül néhány „bioszféra”-kultúrákhoz, mások meg „ökoszisztéma”-kultúrákhoz vezettek. A bioszféra-kultúrák egyike a mezőgazdaság, amely több munkát és területvédelmet igényelt, mint a vadászat és gyűjtögetés, így nagyobb családok kialakulását ösztönözte, több gyerekkel, hogy biztosítsák a több munkaerőt, amely visszahat a mezőgazdaságra, intenzívebbé teszi azt, és így tovább, egy növekvő spirálban, amelyet a hiány, a kemény munka és a földek elpusztítása jellemez. Ez vezetett más népek szolgásgába, munkára kényszerítéséhez. Ezek a hódítók, a „bioszféra”-nép, ahogyan Gary Snyder tömören összefoglalja, „szétroncsolnak egy ökoszisztémát, aztán terjeszkednek gazdasági rendszerükkel, hogy tovább működjenek. Ez Róma, ez Babilon...” és ez minden imperialista kultúra azóta, beleértve a jelenlegi ipari növekedés központú társadalmat.

[...]

Az „ökoszisztéma”-emberek a mezőgazdaságra való áttérés helyett a peremterületekre költöztek – magas hegyekbe, sivatagokba, sűrű erdőkbe vagy magányos szigetekre, és megtanultak odafigyelni – gondosan szemlélni és tisztelni az élet egészét, mivel mindez az ő testük, az ő életük volt. Kialakított rítusaik gyakorlásával elismerték földjük szent voltát, így képessé váltak arra, hogy mindig tudatában legyenek a szent életciklusoknak, amelyekben jelen volt az élet elvétele a megélhetéshez, de az élet visszaadása is, hogy a föld egésze virágozhasson, ne csak egy kicsi szelvénye, az embereké.

Mivel megélhetésük ökonómiai alapja a természetnek egy körülhatárolt darabja volt (pl. egy vízvázasztó), egész ételmezésüket ezen belül oldották meg, némi gondos odafigyelés kellett csak hozzá, hogy észrevegyék, ha valamelyik állat- vagy növényfaj megritkult és nehezebb lett rátalálni. Ilyenkor tabukat állítottak föl, hogy korlátozzák annak a fajnak a vadászatát-gyűjtését. Kezdték megérteni, hogy környezetükben minden életet elpusztíthatnának, ha az élettérre rótt igényeiket eltúloznák és túl sokan lennének ott emberek. Megértették, hogy a szex is része a szent körforgásnak. Ha rosszul használják, pusztításhoz vezet, nemcsak az emberek törzsi csoportján belül, hanem az egész környezet életében. Ha azonban a szexet a hatalmának kijáró tisztelettel kezelték, megnövekedett energiát és az élet minden más formájával való egységet eredményezett.

A természeti kultúrákban, amelyek az „ökoszisztéma”-típusú életből fejlődtek ki és a „megszentelt föld, megszentelt szex” koncepcióján alapultak, a törzsi bölcsesség nagy része erre irányult: „maradjunk egyensúlyban a földdel”. Az emberi populáció sohasem boríthatta föl ezt az egyensúlyt. A törzsben a gyermekek születése nem „véletlen” és a két szülőre hárított gond volt, hanem a születésszámot rituálék szabályozták, hogy a gyermek ne zavarja meg a teljes ökoszisztéma átfogó egyensúlyát – a törzset és a közösség többi részét, amely a földet, az állatokat és a növényeket jelenti.

Elődeink sokszázezer éves genetikai programozása nyomán belénk ivódott a szexuális energiák szerves áramlása és vegyülése; ez korábban természetesen érvényesült, mivel intenzíven, kint a természetben éltünk. De ma, civilizált életünkben ez az „elkerülhetetlen” áramlat, úgy tűnik, csak akkor bukkan felszínre, ha együtt dolgozunk kint, a természettől körülvéve.¹ Lawrence kivételesen szép leírást adott a megszentelt föld és megszentelt szex együttes áramlásáról Szivárvány (Rainbow) című regényében:

„Nagy, arany hold függött súlyosan a szürke horizonton, a fák magasan lebegtek, álltak hátul a szürkületben, várakozva. Will és Anna kilép a kapun egy nyílt mezőre, ... kezdik felrakni a többi kévét ... a zabkévék zizzennek, mint a forrás, ahogy váltakozva rakják őket egymásra. Csak az előre-hátra mozgás a holdfényben, elmélyülve, csak a hajlongás volt a csendben, amiben csak a kévék puffanása hangzott, majd megint csend, újra puffanás. És mind közelebb húzódtak egymáshoz, ahogy mentek lefelé a sorok mentén, amíg végül találkoznak, és a fiú karjába veszi a lányt, illatosan és frissen az éjszakai levegőtől és a gabonától. És az egész ritmusa ott lüktetett a csókjaiban... ott álltak, összeölelkezve, lebegve, az éjszakában.”

A hagyományos kultúrákban egyik nem sincs olyan szoros szerepstruktúrába zárva, ahogy azt eurocentrikus kultúráink megkövetelik. Egy hagyományos kultúrában ha egy nő már kihordta a gyermekeit, automatikusan tekintéllyé válik, és az egész törzs hozzá jár tanácsért, mert ő „tudja”. Ugyanígy, ahogy egy férfi idősebbé válik, gyakran még nagyobb részt vállal a törzsi rituáléból, ezáltal az animája vagy női pólusa megkapja az esélyt a növekedésre. Így az egyének jobb emberré válnak, és az egész törzs javára válik az idősebbek – férfiak és nők – mélyebb megértése.

[...]

„Számomra ez a hely megszentelt. Ez a hely áldott!” – írta Lawrence 1925-ben, szavakba foglalva, milyen az, mikor messze néz „a hegyeken, amelyek már sötétek, és lent a sápadt-meleg sivatagon, ahol árnyékfoltok úsznak.” Saját életünkben éppígy elvezethet a megszentelt földünk ereje a megszentelt szexhez, ahol mi is megtapasztalhatjuk „a mélység bűvöletét”.

---

¹ Dr. Bágyoni Attila felmérése szerint a tanyasi nők háromszor olyan gyakran szeretkeznek, mint a budapestiek (Üzenet a férfiaknak, 1985)

Lady Chatterley szeretője¹

– Már ahogy én látom – mondta nagy sokára –, rossz dolog, szomorú dolog gyermeket szülni erre a világra.

– Jaj, nem! Ne mondd ezt – könyörgött Connie. – Hiszen gyerekem lesz, úgy lehet. Mondd, hogy örülsz neki! – és azzal kezét a férfi kezére tette.

– A te örömdnek örülök is – felelt Mellors. – **De szörnyű árulásnak érzem az ellen a kis megszületendő teremtmény ellen.**

[...]

– Másér kéne élni, emberek, nemcsak azért, hogy pézt keressünk; magunknak vagy másnak, egyre megy. Kényszerítve vagyunk, tudom. Muszáj ekkis pézt keresni magunknak, és jócskán többet a főnököknek. De most ma elég legyen ebből! Abba kéne hagyni, lassan, fordítsunk hátat ennek az ipari világnak, forduljunk szépen vissza. Pézből, higgyétek meg, igen kevés is megteszi.

... és építenénk néhány szép házat, akkorát, hogy mind ellakhassunk bennük. Megtisztogatnánk ezt az országot. És kevés gyerekünk lenne, úgylis túl van zsúfolva ez a világ.

... És nézzétek meg a leányaitok! Nem törődnek veletek, mert tik sem törődtek velük. Mert a pénzért törtétek magatok, csak arra bírtatok gondóni. Most ma nem tudtok se beszélni, se mozogni, se élni, nem tudjátok, mit tesz az, nőnek lenni! Hisz nem is éltek. Nézzétek csak meg magatok!

[...]

Nagy csönd lett. Connie, míg fél füllel a szavakat hallgatta, nefelejcsset tűzködött a férfi nemi szörzetébe; a virágot még a kunyhóhoz jöttében szedte. Odakinn hűvöskésen elcsöndesedett a világ. ...

– Ez igen! A nefelejcsnek itt a helye, itt meg a vénuszdombon. Hanem mondd csak, a jövővel nem gondolsz?

Az asszony rátekintett.

– Ó, dehogynem, nagyon is.

– Már csak azért, mert ha arra gondolok, hogy az ember világa halálra van ítélve, hogy magát ítélte halálra a tulajdon zsugori örültségével, akkor bizony úgy érzem, a gyarmatok sincsenek elég messze. A Hold se lenne elég messze; visszanézve onnan is látszana a Föld, minden égitestek között a legpiszkosabb, legszörnyűbb, legízetlenebb: maga az ember szentségtelenítette meg. S ha erre gondolok, mintha epét nyeltem volna, az marna széjjel belülről, és érzem, nincs hova menekülnöm. De van úgy, hogy megfeledkezem róla. Tudom, szégyen, ami az utóbbi száz évben az emberiséggel történt: robotoló rovarrá alacsonyodott az ember, megfosztották emberségétől és a hozzá méltó élettől. Ha tehetném, minden gépet eltüntetnék a föld színéről, véget vetnék mindenestül ennek az egész ipari korszaknak, s megfeledkeznék róla, mint egy szomorú tévedésről.

Connie ajtót nyitott, s kitekintett az acélfüggönyként aláúduló súlyos esőre. Vágy ébredt benne, hogy kirohanjon a záporba, el innen. Fölállt, gyorsan kibújt a harisnyájából, a ruhájából, az alsóneműjéből, a férfi lélegzet-visszafojtva nézte, hogyan rezdül meg éber, hegyes, eleven melle.

[...]

---

¹ David Herbert Lawrence: Lady Chatterley szeretője, (részlet) Fordította: Falvay Mihály

Mellors fölnevetett; lehányta magáról a ruhát. Ő sem állhatta tovább. Megborzongott, mikor fehéren, meztelenül kiugrott a rézsút lendülő kemény záporba. Flossie eszelősen ugatva táncolta körül. Connie haja nedvesen tapadt a fejéhez; áthévílt arccal tekintett hátra, s látta meg a férfit. Kék szeme szikrát szórt izgalmában: sarkon fordult, és úzótt vadként iramodott neki az ösvénynek, nem törődve a testét vesszőző nedves ágakkal. Rohant, és a férfi semmi mást nem látott, csak az asszony nedves, kerek fejét, a futtában előrehajoló nedves hátat s a csillogó, kerek tomport: csodálatos, meggörnyedő nősténymeztelenség, menekülőben.

Connie közel járt már a széles lovaglóúthoz, mikor a férfi utolérte, s meztelen karjával átölelte a lány, nedvesmeztelen asszonyderekát. Connie sikkantott egyet, főlegyenesedett, s hűvös, lány húsa a férfi testéhez simult. A férfi vak indulattal szorította magához Connie hűvös-puha hasát, s az csakhamar fölizzott az érintésre. Záporozott rájuk az eső, gőzölgött a testük. Mellors összemarkolta az asszony szépséges, nehéz tomporát, s reszkető áhítattal, mozdulatlanul szorította magához az esőben. Aztán hirtelen hanyatt döntötte: az ösvényre huppantak az eső tomboló csendjében...

[...]

És itt ez a megduzzadt ipari népesség, akit etetni kell, következésképp mennie kell tovább az egész nyomorult verkleinek. A nők manapság többet beszélnek, mint a férfiak, ők aztán jócskán biztosabbak a dolgukban. A férfiak bénák, érzik, hogy rohad valami, de bebeszélnek maguknak, hogy nincs mit tenni. ... A legjobban az asszonyok vannak nekibúsulva. De hát manapság ők is költekeznek a legnekibúsultabbban.

Hiszen ha meg tudnám értetni velük, hogy élni és költekezni azért mégsem ugyanaz! Hasztalan, pedig ha arra tanítanák őket, hogy keresés és pénzköltés helyett *éljenek*, boldogok lehetnének azzal a huszonöt shillinggel is. Ha a férfiak, mint mondtam egyszer, skarlátvörös nadrágban járnának, nem gondolnának annyit a pénzre: ha táncolni, ugrádozni, ha dalolni tudnának, ha szépek és könnyedek lennének, nagyon kevés pénzzel is beérnék. És elgyönyörködtetnék az asszonyaikat, és az asszonyaikat őket. Rá kellene vezetni őket a meztelenség szépségére, a tulajdon szépségükre; tanuljanak meg együtt énekelni, tanulják meg a régi csoportos táncokat, faragják maguk a széket, amire ráülnek, hímezzék ki maguk az ingüket. Nem lesz akkor pénzre szükségük. Csak így lehet megoldani ezt az ipari kérdést: megtanítani az embereket élni, takarosán, a költekezés kényszere nélkül. ...

[...]

A fiatalok motorbiciklin száguldoznak a lányokkal, dzsesszmuzsikára mulatnak, ha tehetik. Pedig halottak ők is, hiszen pénz kell ahhoz, hogy jól érezzék magukat. A pénz megmérgezi azt, akinek jut belőle, és kiéhezteti, akinek nem jut.

... nagy, mohó, fehér kezeket érzek a levegőben: azoknak a torkát akarják elszorítani, akik a pénznek fölébe emelkedve próbálnak élni. Rossz idők jönnek ránk. Ha ez így megy tovább, az ipari tömegekre csak a halál és a pusztulás vár.

[...]

Hiszek tehát én is a kettőnk lángocskájában. Számomra most ennyi a világ. Barátom, meghitt barátom nincsen rajtad kívül. És egyedül ez a kis láng a fontos az életemben. No és a gyermek, de ő is csak másodlagos. ...

Emberpatakok¹

Fel kell mennem a Serra alá, az erdőmbe! ... Mérhetetlenül büszke vagyok az erdőmre. Csak félezer fa? De ki kérdi a mesebeli királyt, hány mérföld az országa.

Van egy régi mondás: mindenki hagyjon hátra egy fiút, egy könyvet, egy fát. Rossz tanács: szörnyű szerencsétlenség volna, ha bolygónk minden polgára könyvet írna, ha hárommilliárd kötetben kellene kutatnunk, melyikben van gondolat, melyikben betű.

... elég baj, hogy az emberiség már úgy szaporodik, hogy az emberpatakok a szigetekről a tengerbe folynak, az elevenek már olyan szorosan alusznak egymás mellett, mint a holtak a temetőben.

És egy fa, az túl kevés. A fák már nem szaporodnak maguktól, a kemencék és papírgyárak irtják őket, az ember elfelejtette, hogy ősei a fákon éltek, és pusztítja az ősök hajlékát. Fák uralták a világot, az ember hadat üzent nekik, azon van, hogy ő uralja. De nem érdemes élni egy fák nélküli világban! Az ember nem élhet *csak emberek* között. Szüksége van a fák társadalmára. Nap ellen, eső ellen csak a lombok védik. Leghívebb barátunk a fa: jól teszi, aki fából farag magának védőszentet, s imádkozik hozzá.

Egy veszélyt rejt az erdő – az erdőm: ha ott leheveredtem – vagy ha nekidülök egy fának, büszkén, hogy már bírja súlyomat, elfog egy máskor idegen halálfélelem: csak akkor akarok meghalni, ha a fák koronái már érintik egymást, ha alattuk délben is hűvös a levegő, nedves a föld. És még egyet: semmi kedvem visszamenni a házba, írni vagy dolgozni. Egyszerre megértem az indiót: az erdő nem tűri a munkát! Az ember rájön: amit tehet, nem fontos ... Fontos, hogy a fák nőjenek! Akkor nem elhervad a disznóparéj, anélkül, hogy gyomlálnák, a kismadarak elvetik a málnát, az Amerikából jött fák alatt terjed a gomba, minden magától történik, az ember csak nézi, hogy fonják a láthatatlan kezek a látható indafonalakat, hogy szövök a lombtetőt, hogy indulnak az orchideák, broméliák a színek világa felé, figyelni, mikor húzódik be az édes illat a fák alatti bozótból, mikor reked kint az a világ, amelyről az újságok még tudnak egyet-mást. Most még fel lehet nézni a fák közt; még csak úgy emelgetik ágaikat, mint a repülni vágyó madárfiókák szárnyukat a fészekben.

Nehezen válok meg az erdőtől. Minden ága fogva tart. Egyszer még egy lépéssel hátrább vonulok, az erdőben fogom felépíteni a kisebb kunyhót. Az öregember látóköre szűkül, kisebb élettérrel is beéri, összehúzza maga körül a kerítést, mint hűvös időben a kabátot. Megvárom, hogy a fák nőjenek egy kicsit, hogy zsugorodjam még egy kicsit ... aztán csak nőjön be a rengeteg!

Lénárd ahhoz a már-már kihalt állatfajtaához tartozott, melyet polihisztornak, egyetemes tudásúnak neveztek... a klasszikus kultúra, hagyományok őrzője, a humaniorák, azaz a nyelvek, filozófia, történelem és hasonló diszciplínák kedvelője, ápolója, művészetek gyakorlója, ... felvilágosult, emberbarát, türelmes, figyelmes, megértő, mások gondjait átérző, segítőkész, nyitott és befogadó. ... bámulatatosan sokoldalú, orvosi hivatása, praxisa mellett kitűnően zongorázott, még orgonálni is eljárt a szomszédos templomokba, profi szinten otthonos a zeneelméletben, azon kívül tíz-tizenkét nyelven beszélt, olvasott, írt és fordított oda-vissza, könyveit saját tusrajzaival illusztrálta... Eszményképe, gyanítom, Albert Schweitzer lehetett, az orvoslástól az orgonálásig.

Karinthy Ferenc

---

¹ Lénárd Sándor: Egy nap a láthatatlan házban (Magvető Kiadó, 1969). Lénárd Sándor (1910-1972) orvos, (német, latin, magyar, olasz és angol nyelven publikáló) költő, író. 1951-ben vándorolt ki Brazíliába. 1956-ban a São Paulo-i Televízió Bach-versenyén nyert összegből vett csöppnyi gazdaságot, ahol felépítette a fák lombjai közé rejtett „láthatatlan házat”, és az őslakos indiánokat gyógyította. Számos latinra fordításából leghíresebb a Micimackó.

Szülés a természeti népeknél¹

Valamilyen módon mindegyik kultúra megzavarja a szülés élettani folyamatát, ... az anya és az újszülött közötti első kontaktust. ...a köldökzsinór sietős elvágása, fürdetés, dörzsölés, bepólyázás, lábkötözés, a gyermek „megfüstölése”, kislányok fülének kilyukasztása, hideg országokban az ajtók kitárása, mind-mind példája az ilyen rítusoknak.

...szembetűnik, hogy minél nagyobb a társadalmi igény az agresszióra, ... annál tolatodóbbak a szokások és hiedelmek, amelyek a születés körüli időszakot övezik. ...

A gyűjtögető népekről a kipusztulásukat megelőzően készült kevés tanulmány a másik stratégiát mutatja be. Ezek a népek teljes harmóniában éltek az ökológiai rendszerrel, ezekben a társadalmakban tehát előnyt jelentett a Földanya iránti szeretet és tisztelet kialakulása.

Nem volt fontos, hogy az emberekben kifejlődjön az agresszivitás képessége. Így éltek az Efe pigmeusok Zaire Ituri erdőjében. Mélyen gyökerező ökológiai érzékkel rendelkeztek, és különösen erős tisztelettel viseltettek a fák iránt. ... nekik nem voltak olyan rítusaik illetve szokásaik, amelyekkel a szülés folyamatát megzavarták volna. ... olvashatunk az afrikai vadász- és gyűjtögető népek körében szokásos magányos, segítség nélküli szülésről. „Ha egy asszony érzi a vajúdás közeledtét, nem tesz róla említést, csöndben kimegy a faluból, elmegy néhány száz méterre, keres magának az árnyékban egy helyet, megtisztítja, levelekből puha ágyat készít, és guggolva vagy féloldalt fekve, egyedül megszüli a gyermeket.” Az élettani folyamatokat a lehető legkevésbé sem zavarták meg azok a népcsoportok, akiknél a túlélési stratégia nem a természet uralmát jelentette.

Az anyához és a Földanyához való viszony ugyanannak a jelenségnek – a szeretni tudás képességének két megnyilvánulási formája.

---

¹ Dr. Michel Odent: A szeretet tudományosítása (Katalizátor Kiadó, 2003) (részlet)